

سرفصل درس «آموزش زبان فارسی ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

توانایی زبانی کودکان در سال های اولیه مدرسه به میزان وسیعی وابسته به تجارب شخصی نسبت محیط اطراف، موقعیت زندگی و ارتباط های آنان است. ازاین رو، معلمان باید بتوانند به دانش آموزان در بکارگیری معنادار تجربیات شخصی برای توسعه مهارت های زبانی و نیز مهارت های ادراکی کمک کنند. شناخت برنامه درسی زبان آموزی در دوره ابتدایی و وسعت و توالی مفاهیم و مهارت ها در برنامه درسی، امکان طراحی فرصت های یادگیری نظام مند را برای بکارگیری راهبرد های یادگیری زبان و به نظم درآوردن مهارت های زبانی به منظور عمق بخشیدن به آموخته ها و ارزیابی آن در موقعیت های جدید و تبدیل شدن دانش آموزان به یادگیرندگان مستقل را فراهم می کند.

نام درس: آموزش زبان فارسی ۲				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با شناخت وسعت و توالی مفاهیم و مهارت های چهارگانه زبان فارسی در کتب درسی دوره ابتدایی یک واحد یادگیری را طراحی، اجرا و ارزیابی نماید. با مطالعه علایق و توانایی های زبانی دانش آموز برنامه ای برای پرورش توانایی دانش آموز در نگارش خلاق تهیه نماید/ با مطالعه علایق و توانایی های زبانی دانش آموز برنامه ای برای تقویت مهارت تفکر و بکارگیری مفاهیم ادبی در خلق متون نگارشی تهیه نماید.				نوع درس: عملی -تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۶۴ ساعت
				شایستگی اساسی: <u><i>pck&pk&ck</i></u> کد ۱- <u><i>۱-۲&۱-۲&۲-۳</i></u> <u><i>۱&۲-۳&۳-۲&۳-۱</i></u> <u><i>۳-۴&۳</i></u>
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
وسعت و توالی	در تحلیل کتب درسی وسعت و توالی مهارت ها و مفاهیم را مشخص نموده، اما در واحد یادگیری طراحی شده توالی/ وسعت مفاهیم و مهارت ها در آموزش، مد نظر قرار نگرفته است.	در تحلیل کتب درسی وسعت و توالی مهارت ها و مفاهیم را در پایه های مختلف شناسایی شده است و در طراحی واحد یادگیری توالی/وسعت مفاهیم و مهارت ها در آموزش، مد نظر قرار گرفته است.	در تحلیل کتب درسی وسعت و توالی مهارت ها و مفاهیم را در پایه های مختلف مشخص نموده و در طراحی واحد یادگیری توجه به سطح توانایی/ دامنه تفاوت های فردی دانش آموزان توالی/ وسعت مهارت ها و مفاهیم زبانی را مد نظر قرار داده است.	
راهبرد آموزشی های	در بررسی راهبرد های محدودی را برای آموزش مهارت های چهارگانه شناسایی نموده است و نقش هر یک از این راهبرد ها را در یادگیری زبان تبیین نکرده است.	در بررسی راهبرد های متعددی را برای آموزش مهارت های چهارگانه شناسایی نموده است و نقش هر یک از این راهبرد ها را در یادگیری زبان تبیین کرده است.	در بررسی راهبرد های متعدد و متنوعی را برای آموزش هر یک از مهارت های چهارگانه شناسایی نموده است و نقش هر یک از این راهبرد ها را در یادگیری زبان تبیین کرده است.	

نگارش	راهبرد های بکارگرفته شده در طراحی فعالیت یادگیری به تقویت توانایی دانش آموز در نگارش کمک کرده است، اما گزارش اجرا نشان از تغییر سطح عملکرد دانش آموز در نگارش ندارد.	راهبرد های بکارگرفته شده در طراحی فعالیت یادگیری به تقویت توانایی دانش آموز در نگارش کمک کرده است، و گزارش اجرا نشان از تغییر سطح عملکرد دانش آموز در نگارش دارد.	راهبرد های بکارگرفته شده در طراحی فعالیت یادگیری به تقویت توانایی دانش آموز در نگارش کمک کرده است، و گزارش اجرا نشان از تغییر سطح عملکرد دانش آموز در نگارش دارد.
زبان و تفکر	نقش مهارت های تفکر در یادگیری زبان تحلیل شده است اما مهارت های تفکر و مهارت های زبانی در فرصت یادگیری طراحی شده تلفیق نشده و به صورت مجزا آموزش داده شده است.	مهارت های تفکر و مهارت های زبانی در طراحی فرصت یادگیری تلفیق شده و تحلیل ارائه شده نشان از تأثیر آن بر توسعه توانایی های زبانی دانش آموزان دارد.	نقش مهارت های تفکر در یادگیری زبان با تلفیق مهارت های تفکر و مهارت های زبانی در فرصت یادگیری طراحی شده تحلیل و تأثیر آن بر توسعه توانایی های زبانی دانش آموز گزارش شده است.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: برنامه‌ی درسی آموزش زبان فارسی

- اهداف آموزشی برنامه درسی زبان آموزی
- ساختار کتاب درسی

تکلیف عملکردی:

به صورت گروهی کتاب درسی شش پایه را مطالعه و در خصوص محور های طرح شده در فصل های ... تا جدول وسعت و توالی را تنظیم کنند. کارگروه ها در سطح کلاس نهایتاً یک جدول وسعت و توالی برای ترسیم نموده و با کمک تکالیف های یادگیری انجام شده و ارزیابی نتایج آن جدول وسعت و توالی مورد تأیید خود را تهیه نمایند. این جدول باید به نظرخواهی معلمان پایه های مختلف گذاشته شود و نتایج در اصلاح جدول اعمال گردد.

فصل دوم: رشد و گستره‌ی مهارت‌های چهارگانه‌ی آموزش زبان در پایه‌های دوم تا ششم

- گوش دادن فعال
- خواندن معنادار
- خواندن با لحن و آهنگ مناسب
- بیان احساسات و ادراک به صورت گفتاری
- بیان احساسات و ادراک به صورت نوشتاری
- اختلالات در مهارت زبانی و راهبردهایی جهت رفع آن (تهدیدها، فرصت‌ها)
- تفاوت‌های فردی در آموزش مهارت‌های زبان آموزی

تکلیف یادگیری:

مقالات علمی- پژوهشی در خصوص چهار مهارت زبانی را مطالعه و با نقد و تحلیل یافته های آن را در قالب یک مقاله کوتاه چگونگی بکارگیری راهبرد های مختلف در توسعه مهارت ها تبیین نماید.

فصل سوم: آموزش نکات نگارشی، املائی، دستوری و ادبی

- نظام نوشتاری زبان فارسی
- تفاوت زبان گفتاری و نوشتاری
- گونه های مختلف گفتاری
- گونه های مختلف نگارش
- ارتباط میان تفکر، احساس و ابراز خود در نوشتار

نکات نگارشی

- نقل قول مستقیم و غیرمستقیم
- تبدیل گفتار به نوشتار
- خاطره نویسی
- نامه نویسی
- گستره نویسی
- خلاصه نویسی
- مقایسه
- یادداشت برداری
- کتاب های مرجع
- عناصر داستان
- آغاز و پایان کتاب
- انتخاب نام
- علائم نگارشی (نقل قول، ویرگول)
- پارگراف، بند
- راهبردهایی برای تدریس نکات نگارشی

تکلیف عملکردی:

یک فعالیت یادگیری برای یکی از مهارت های نگارش (با مشخص نمودن خرده مهارت ها) طراحی نماید. فعالیت را در یک گروه کوچک دانش آموزی (در پایه خاص) اجرا، و نتایج ارزشیابی آن را به جهت میزان تأثیر در توسعه مهارت نگارش گزارش نماید.

نکات املائی

- الف مقصوره
- استثناها
- ترکیب وصفی و اضافی
- یای میانجی
- گ میانجی
- هم خانواده
- متضاد و متشابه
- واژه های همگون
- مترادف
- جمع مکسر
- همزه ی وسط و آخر
- راهبردهایی برای تدریس نکات املائی

نکات دستوری

- جمله سازی
- نهاد و گزاره
- جمع و علائم آن
- ربط
- حروف اضافه
- افعال
- مرکب سازی و اشتقاق
- راهبردهایی برای تدریس نکات دستوری

تکلیف عملکردی:

یک فعالیت یادگیری برای رعایت نکات املائی/ دستوری در نوشتن (با مشخص نمودن خرده مهارت ها) طراحی نماید. فعالیت را در یک گروه کوچک دانش آموزی (در پایه خاص) اجرا، و نتایج ارزشیابی آن را به جهت میزان تأثیر در رعایت نکات املائی/ دستوری نوشتن گزارش نماید.

مفاهیم ادبی

- طنز
- حکایت
- کاریکاتور
- قصه
- افسانه
- شعر کودکانه
- داستان
- لطیفه
- ضرب المثل
- چیستان
- شعر گویی
- متون کهن
- قافیه
- تشبیه و استعاره
- کنایه
- ردیف
- موسیقی و شعر
- راهبردهایی برای تدریس مفاهیم ادبی

تکلیف عملکردی:

یک فعالیت یادگیری برای یکی از مفاهیم ادبی (با مشخص نمودن خرده مفاهیم) طراحی نماید. فعالیت را در یک گروه کوچک دانش آموزی (در پایه خاص) اجرا، و نتایج ارزشیابی آن را به جهت میزان تأثیر در درک/ توسعه مفاهیم گزارش نماید.

فصل چهارم: فعالیت‌های آموزشی پیش بینی شده در کتاب فارسی پایه‌های دوم تا ششم ابتدایی

خواندن

- کتابخوانی
- تصویرخوانی
- سرود خوانی
- تمرین و تمرکز هنگام خواندن
- راهبردهایی برای تقویت خواندن

سخن گفتن

- تلفظ معیار
- دکلمه
- مصاحبه
- بیان احساسات و عقاید
- گفت و گو
- کنترل سرعت صحبت کردن
- تکرار همراه با کاهش یا افزایش
- نقش گویی
- خاطره گویی

نوشتن

- تمرین‌های مختلف رونویسی
- آموزش خط تحریری در نوشتن
- جدول چرخشی کلمات و جمع‌سازی
- راهبردهایی برای تقویت نوشتن
- بند نویسی
- نوشتن خلاق

تکلیف عملکردی:

یک فعالیت یادگیری برای یکی از مهارت‌های خواندن، نوشتن، سخن گفتن (با مشخص نمودن خرده مهارت‌ها) طراحی نماید. فعالیت را در یک گروه کوچک دانش آموزی (در پایه خاص) اجرا، و نتایج ارزشیابی آن را به جهت میزان تأثیر در توسعه مهارت خواندن/نوشتن/سخن گفتن گزارش نماید.

تفکر

تفسیر

- مهارت تفسیر اطلاعات، احساسات در قالب‌های زبانی
- پیش‌بینی بر اساس سرنخ‌های متن
- تفسیر عناصر بصری با توجه به متن

تحلیل

- شناسایی کلمات کلیدی
- تعریف ایده اصلی یا احساس غالب
- شناسایی افراد، مکانها، حوادث و زمان‌ها و ارتباط آن‌ها با یکدیگر.
- یافتن ارتباطات علت و معلولی

- شناسایی معانی ضمنی

مهارت مقایسه و طبقه بندی

- نظم بخشی به روایتها و اطلاعات
- مقایسه بین آنچه می بیند و می شنود.
- آشکار کردن ارتباط بین متن و عنوان (مقایسه)

تکلیف عملکردی:

یک فعالیت یادگیری برای تلفیق مهارت های تفکر و مهارت های زبانی (با مشخص نمودن خرده مهارت ها) طراحی نماید. فعالیت را در یک گروه کوچک دانش آموزی (در پایه خاص) اجرا، و نتایج ارزشیابی آن را به جهت میزان تأثیر در توسعه مهارت های تفکر گزارش نماید.

گسترش واژگان

- واژه یابی خوشه ای
- واژه سازی با اسم و صفت
- واژه سازی با هم خانواده
- واژه سازی با پیشوند و پسوند
- واژه سازی با کلمات متضاد
- کلمه سازی

تکلیف عملکردی:

یک فعالیت یادگیری برای توسعه دامنه واژگانی طراحی نماید که در آن از راهبرد های مختلف با توجه به سطح رشدی دانش آموزان استفاده شده باشد.

داستان

- ارتباط تصویر و ساختن داستان
- تعریف کردن داستان
- داستان گوئی
- مرتب کردن داستان
- خود جانشینی در داستان

نمایش

- نمایش خلاق
- بازی

• بازی صدایابی

• بازی با کلمات

تکلیف یادگیری:

با استفاده از یکی از روش های فوق یک فعالیت یادگیری برای آموزش به دانش آموزانی که در یادگیری یکی از مهارت های زبانی دچار مشکل می باشد طراحی، اجرا و نتایج آن را در حل مشکل یادگیری دانش آموز گزارش کند.

فصل پنجم: بررسی کتاب درسی

بررسی ویژگیهای کتاب درسی شامل

- حجم و تعداد صفحات، تعداد بخشها و ساعات پیش بینی شده برای تدریس
- بررسی ساختار کتاب درسی شامل بخشها، موضوع ها، فعالیتها

- بررسی ساختار متن آموزشی در هریک از بخشها.

بررسی یک درس شامل:

- عنوان، هدف، مفاهیم کلیدی و چگونگی آموزش صدا و حروف
- بررسی تصاویر، نمودارها، پیامهای آموزشی کتاب که به یادگیری کمک می کند.
- بررسی فعالیتهای یاد دهی- یادگیری پیش بینی شده، کتاب وسایر منابع با استفاده از راهنمای معلم
- بررسی راهکارهای پیش بینی شده جهت سنجش آموخته های دانش آموزان در کتاب راهنما
- بررسی محتوای کتاب و پیشنهادهای کتاب راهنمای معلم جهت پیش بینی فرصتهایی برای پاسخ گویی به نیازهای ویژه دانش آموزان با نیازهای ویژه
- بررسی محتوای کتاب و پیشنهادات کتاب راهنمای معلم جهت پیش بینی فرصتهایی برای پرورش خلاقیت
- بررسی محتوای کتاب و پیشنهادات کتاب راهنمای معلم جهت پیش بینی فرصتهایی برای تعمیق و گسترش یادگیری
- بررسی محتوای کتاب و پیشنهادات کتاب راهنمای معلم جهت پیش بینی فرصتهایی برای ارتباط تجارب پیش بینی شده با زندگی

تکلیف یادگیری:

یک فصل کتاب درسی را انتخاب و راهنمای های پیش بینی شده در کتاب راهنمای معلم را مطالعه و با مصاحبه با یک معلم با تجربه محتوای آن را تکمیل و نتیجه را به کلاس ارائه نماید.

فصل ششم: بررسی یک واحد یادگیری

ساختار یک واحد یادگیری

- ۱-۱- عنوان واحد یادگیری
- ۱-۲- هدف واحد یادگیری
- ۱-۳- ارتباط طولی و عرضی واحد یادگیری
- ۱-۴- تعیین پیش دانسته های ضروری دانش آموز و نیازهای محلی
- ۱-۵- تعیین مفاهیم و مهارت های اساسی و بیان اصطلاحات خاص این واحد یادگیری
- ۱-۶- چگونگی ارتباط و نحوه ی گسترش واژگان/ مهارت ها/ مفاهیم در یک واحد یادگیری و دستیابی به مهارت های چهار گانه.
- ۱-۷- شواهد و مثال ها با توجه به مهارت های چهار گانه و مفاهیم
- ۱-۸- تم انتخابی واحد یادگیری و نحوه سازماندهی واژگان، مفاهیم و مهارت ها پیرامون آن
- ۱-۹- چگونگی بکارگیری رویکرد های آموزش زبان در آموزش مهارت های چهارگانه در سازماندهی واحد یادگیری
- ۱-۸- بررسی تصاویر، نمودارها، پیامهای آموزشی، درشتنویسی ها و ... که به یادگیری واژگان، مفاهیم و مهارت های زبانی کمک می کند.
- ۱-۹- بررسی فرصت های یادگیری پیش بینی شده تنوع، توالی و انسجام آن.
- ۱-۱۰- مشخص کردن مواد و ابزارهای آموزشی مناسب برای آموزش واحد یادگیری.
- ۱-۱۱- روش هایی که بتوان واژگان، مفاهیم و مهارت های چهارگانه زبانی را با زندگی دانش آموزان ارتباط داد
- ۱-۱۲- راهبردهای پرورش خلاقیت و توسعه مهارت های تفکر
- ۱-۱۳- طراحی ارزش یابی تکوینی از واحد یادگیری
- ۱-۱۴- طراحی ارزش یابی، مجموعی از واحد یادگیری

فعالیت یادگیری:

انتخاب یک مقاله در یکی از زمینه های طراحی واحد یادگیری و تهیه خلاصه آن در قالب یک مقاله کوتاه.
یک واحد یادگیری کتاب درسی را به جهت رعایت ملاک های رویکرد کل نگر/ تحلیلی/ ترکیبی در آموزش مفاهیم و چهار مهارت های زبان فارسی بررسی و تحلیل نماید.

فعالیت عملکردی:

کار گروهی: طراحی و تولید یک واحد یادگیری برای یک فصل از کتاب فارسی با در نظر گرفتن مفاهیم و چهار مهارت زبانی.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری شناختی برای تحلیل و بررسی محتوای کتاب فارسی، استفاده از شیوه های مطالعه فردی برای مطالعه مقالات علمی- پژوهشی و تهیه مقالات کوتاه، و شیوه مشارکتی در طراحی و تولید واحد های یادگیری

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

منبع فرعی:

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های گروهی ۷ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۸ نمره